

PROBLEMS OF NATIONAL PUBLIC AND PRIVATE LAW

DOI: 10.46340/eppd.2023.10.1.4

Maryna Deineha, ScD in Law

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4785-7509>

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

APPROXIMATION OF NATURAL RESOURCE LEGISLATION OF UKRAINE TO EUROPEAN LEGISLATION AND ENVIRONMENTAL LAW

Марина Дейнега, д. ю. н.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

НАБЛИЖЕННЯ ПРИРОДОРЕСУРСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА І ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

The article is devoted to the analysis of the current state of approximation of natural resource legislation of Ukraine with European legislation and environmental law. It was determined that the law of the European Union is a significant achievement in world legal science, which embodied the centuries-old legal experience of the most developed countries of Europe. Ukraine's choice of a European course is conditioned by the fact that our state belongs to the community of European nations. Integration processes in all spheres of the European space are a strategic reference point and a system-forming factor in the development of Ukraine. It is concluded that for Ukraine, the successful implementation of integration into the pan-European space is not only an economic but also a general social and political interest, based not only on pragmatic interests but also on pan-European identity and culture. Harmonization of legislation is necessary on this path and inevitable, due to the importance of law itself in the life of society, as well as its interrelationships with other spheres of social life. The desire to bring the legal regulation of natural resource relations of Ukraine closer to the legal regulation in the European Union is not just a requirement of the time, but also a necessary regularity of the development of the internal and external functions of Ukraine's environmental policy. The issue of the approximation of the natural resource legislation of Ukraine to the legislation and law of the European Union is now particularly relevant due to the fact that the problem of adaptation is not only in creating new normative legal acts of national legislation that take into account the experience of the European Union but also in streamlining and harmonizing existing and in the elimination of contradictions and legal gaps that have arisen already at the latest stage. The purpose of approximation of legislation is to bring it into full compliance with the requirements of European Union law, both «on paper» and in practice.

Keywords: natural resource legislation, European legislation, European environmental law, adaptation, approximation, harmonization.

Вступ. Право Європейського Союзу є значним досягненням у світовій юридичній науці, що втілило у собі багатвіковий правовий досвід найбільш розвинених країн Європи. Європейський вибір України був розроблений у період формування основ зовнішньої політики нашої держави і базувався на її життєво важливих інтересах. Вибір європейського курсу зумовлений фактом цивілізаційної приналежності України до спільноти європейських народів. Інтеграційні процеси в усі сфери європейського простору є стратегічним орієнтиром і системоутворюючим чинником розвитку нашої держави.

У рамках системи права Європейського Союзу склалась стійка, цілісна сукупність норм у сфері навколишнього середовища – європейське право навколишнього середовища. Правовий досвід Європейського Союзу у сфері навколишнього середовища й актуальність екологічної складової з-поміж пріоритетних засад євроінтеграційної політики нашої держави має стати цільовою стратегією для України, й зокрема у частині удосконалення природоресурсного законодавства.

У зв'язку з цим, метою статті є визначення сучасного сану наближення природоресурсного законодавства України до європейського законодавства і права навколишнього середовища

Виклад основного матеріалу. Вибір Україною інтеграційного курсу на вступ до Європейського Союзу був обраний ще з моменту проголошення незалежності України. Вже у постанові Верховної Ради УРСР «Про реалізацію Декларації про державний суверенітет України у сфері зовнішніх відносин» від 25 грудня 1990 р.¹ Уряду було доручено спрямувати зусилля на забезпечення безпосередньої участі Української РСР у загальноєвропейському процесі та європейської структури, а у 1993 р. Верховна Рада України прийняла постанову «Про Основні напрями зовнішньої політики України»², яка наразі втратила чинність на підставі Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року. У вказаній вище постанові визначилася перспективна мета зовнішньої політики нашої держави – членство в європейських співтовариствах.

Партнерство між Україною, з одного боку, і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, з іншого боку, започатковано Угодою про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р.³ (набрала чинності у 1998 р.). Згідно зі ст. 51 Угоди про партнерство і співробітництво Україна взяла на себе зобов'язання вживати заходів для поступового приведення національного законодавства у відповідність із законодавством Європейського Союзу у 16 пріоритетних сферах, зокрема й у сфері «навколишнє середовище». Крім того, ст. 63 Угоди про партнерство і співробітництво передбачала, що сторони розвивають та зміцнюють співробітництво між ними у галузі навколишнього середовища, зокрема шляхом удосконалення законодавства у напрямі стандартів Співтовариства.

Після набуття чинності Угоди про партнерство і співробітництво Указом Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11 червня 1998 р.⁴ (втратив чинність на підставі Указу Президента України від 7 липня 2015 р. № 398/2015) було визначено основні напрями інтеграційного процесу: а) адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу, забезпечення прав людини; б) економічна інтеграція і розвиток торговельних відносин між Україною та Європейським Союзом; в) інтеграція України до Європейського Союзу у контексті загальноєвропейської безпеки; г) політична консолідація та зміцнення демократії; д) адаптація соціальної політики України до стандартів Європейського Союзу; е) культурно-освітня і науково-технічна інтеграція; е) галузева співпраця; ж) співробітництво у сфері охорони довкілля.

На основі Угоди про партнерство і співробітництво у лютому 2005 р. було прийнято План дій «Україна – ЄС»⁵, в якому питанням навколишнього середовища присвячено окремий розділ і три групи заходів: забезпечення створення умов якісного управління у сфері навколишнього середовища та започаткування їхнього впровадження; запобігання погіршенню стану навколишнього середовища, захист здоров'я людей, досягнення раціонального використання природних ресурсів; розширення співробітництва у сфері навколишнього середовища.

В Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої

¹ *Постанова про реалізацію Декларації про державний суверенітет України у сфері зовнішніх відносин, 1990* (Верховна Рада УРСР). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581-12#Text>> (2022, грудень, 25).

² *Постанова про Основні напрями зовнішньої політики, 1993* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12#Text>> (2022, грудень, 25)

³ *Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, 1994* (Верховна Рада України і ЄС). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text> (2022, грудень, 25).

⁴ *Указ про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу, 1998* (Президент України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text>> (2022, грудень, 26).

⁵ *План дій «Україна – ЄС»*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693#Text> (2022, грудень, 26).

сторони¹ (політична частина підписана 21 березня 2014 р., економічна – 27 червня 2014 р.), яка ратифіковано Законом України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони» від 16 вересня 2014 р.² (далі – Угода про асоціацію), передбачено створення асоціації між Україною, з однієї сторони, та Союзом і його державами-членами, з іншої сторони.

Цілями асоціації визначено: 1) сприяння поступовому зближенню Сторін, ґрунтуючись на спільних цінностях і тісних привілейованих зв'язках, а також поглиблюючи зв'язок України з політикою Європейського Союзу та її участь у програмах і агентствах; 2) забезпечення необхідних рамок для посиленого політичного діалогу в усіх сферах, які становлять взаємний інтерес; 3) сприяння, збереження й зміцнення миру та стабільності у регіональному та міжнародному вимірах відповідно до принципів Статуту ООН і Гельсінського заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р., а також цілей Паризької хартії для нової Європи 1990 р.; 4) запровадження умов для посиленних економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку Європейського Союзу, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі, підтримка зусилля України стосовно завершення переходу до діючої ринкової економіки, у тому числі шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* Європейського Союзу; 5) посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод; 6) запровадження умов для дедалі тіснішого співробітництва в інших сферах, які становлять взаємний інтерес.

Основи двостороннього співробітництва між Україною та Європейським Союзом у сфері навколишнього середовища визначені у главі 6 «Навколишнє середовище» Угоди про асоціацію. Відповідно до ст. 361 Угоди про асоціацію визначено, що співробітництво між Україною та Європейським Союзом має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, розсудливе та раціональне використання природних ресурсів і заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища, *inter alia*, у таких сферах: зміна клімату; екологічне управління та аналогічні питання, зокрема освіта й навчальна підготовка, доступ до інформації з питань навколишнього середовища та процесу прийняття рішень; якість атмосферного повітря; якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище; управління відходами та ресурсами; охорона природи, зокрема збереження й захист біологічного та ландшафтного різноманіття (екомережі); промислове забруднення і промислові загрози; хімічні речовини; генетично модифіковані організми, в тому числі у сільському господарстві; шумове забруднення; цивільний захист, зокрема стихійні лиха і антропогенні загрози; міське середовище; екологічні збори.

Поступове наближення законодавства України до права та політики Європейського Союзу у сфері навколишнього природного середовища здійснюється відповідно до Додатка XXX до Угоди про асоціацію. Згідно із зазначеним Додатком Україна має адаптувати своє законодавство до 26 директив та 3 регламентів Європейського Союзу у таких секторах, як: управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики, якість атмосферного повітря, управління відходами та ресурсами, якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище, охорона природи, промислове забруднення та техногенні загрози, зміна клімату та захист озонового шару, генетично модифіковані організми.

З метою практичного виконання завдань з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу в нашій країні було прийнято цілу низку нормативно-правових актів, спрямованих на організаційно-правове забезпечення цього процесу. Основним нормативно-правовим

¹ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014 (Верховна Рада України і ЄС). *Офіційний сайт Верховної Ради України* < https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011# > (2022, грудень, 28).

² Закон про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони, 2014 (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* < <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#Text> > (2022, грудень, 28).

актом у цій сфері є Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р.¹ Загальнодержавна програма адаптації законодавства визначає механізм досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському та Мадридському критеріям набуття членства в Європейському Союзі. Цей механізм включає адаптацію законодавства, утворення відповідних інституцій та інші додаткові заходи, необхідні для ефективного правотворення та правозастосування. Метою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу є досягнення відповідності правової системи України *acquis communautaire* з урахуванням критеріїв, що висувуються Європейським Союзом до держав, які мають намір вступити до нього. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу визначається пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу, що, в свою чергу, є пріоритетним напрямом української зовнішньої політики. Невід'ємною частиною Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу є Перелік актів законодавства України та *acquis* Європейського Союзу в пріоритетних сферах адаптації. До таких пріоритетних сфер адаптації віднесено і довкілля (розділ 11).

Адаптація законодавства України у сфері навколишнього середовища відповідно до вимог директив Європейського Союзу передбачена як стратегічна ціль і Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 р., які були затверджені Законом України від 28 лютого 2019 р.² З цією метою визначено основні вимоги до законодавства України: його відповідність Конституції України, наближення до директив Європейського Союзу, забезпечення впровадження багатосторонніх екологічних угод (конвенцій, протоколів тощо), стороною яких є Україна, соціальна прийнятність, реалістичність, економічна ефективність. Крім того, передбачена необхідність затвердження базового плану адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Для забезпечення виконання положень Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р схвалено Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 р.³, якою визначено соціально-економічні сектори, що є вразливими до наслідків зміни клімату: біорізноманіття; водні ресурси; ліси; прибережні території; ґрунти тощо.

Наприкінці 2012 р. наказом Міністерством екології та природних ресурсів України від 17 грудня 2012 р. № 659 було затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)»⁴. Він передбачав перелік директив Європейського Союзу у сфері навколишнього середовища, до яких повинно адаптуватися українське законодавство.

Крім того, на виконання положень ст. 363 Глави 6 «Навколишнє середовище» і Додатку ХХХ до Угоди про асоціацію у 2015 р. Міністерством екології та природних ресурсів України представлено Національну стратегію наближення (апроксимації) законодавства України до права Європейського Союзу у сфері охорони довкілля⁵. Стратегія передбачає наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу за трьома напрямками: загальний напрям «Навколишнє середовище» (найвищий рівень), сектори («Управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики», «Якість атмосферного повітря», «Управління відходами та ресурсами», «Якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище», «Охорона природи», «Промислове забруднення та техногенні загрози», «Зміна клімату та захист озонового

¹ Закон про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, 2004 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>> (2023, січень, 08).

² Закон про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 р., 2019 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>> (2023, січень, 08).

³ Розпорядження про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 р., 2021 (Кабінет Міністрів України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>> (2023, січень, 08).

⁴ Наказ щодо затвердження Базового плану адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації), 2012 (Міністерство екології та природних ресурсів України). Ліга Закон <<https://ips.ligazakon.net/document/FIN81968?an=>>> (2023, січень, 09).

⁵ Національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права Європейського Союзу у сфері охорони довкілля. <https://mepr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf> (2023, січень, 09).

шару» і «Генетично модифіковані організми») та окремі джерела права Європейського Союзу, наведені у Додатку ХХХ до Угоди про асоціацію.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 р. № 443-р затверджено Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 р.¹, яким визначено п'ять основних цілей: 1) формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва; 2) забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України; 3) забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України; 4) зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення; 5) удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Основними напрямками досягнення цілі «Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України» визначено: підготовку та впровадження Основних засад (стратегії) державної екологічної політики у збалансоване лісоуправління; упровадження інструментів сталого споживання і виробництва; удосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища; створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів; зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом удосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення і невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів; збереження та відновлення чисельності видів природної флори та фауни; протидія незаконному обігу та торгівлі об'єктами дикої фауни і флори, у тому числі введення заборони використання диких тварин у цирках, а також у будь-якій іншій комерційній діяльності публічного характеру; збільшення та розширення територій природно-заповідного фонду; зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст; забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом; забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану уражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель; перетворення сфери надкористування в максимально прозору та інвестиційно привабливу галузь, що відповідає кращим міжнародним стандартам; стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами та інші.

Ухвалення Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 р. – це стратегічний крок до впровадження європейських екологічних норм і стандартів, доброго стану довкілля та зменшення рівня забруднення природних ресурсів.

Загальний прогрес виконання Угоди про асоціацію з 2014 р. збільшився до 63% станом на початок 2022 р., у тому числі у сфері навколишнього природного середовища – 61%².

Питання зміни клімату залишається пріоритетним на порядку денному світової спільноти та визнане одним із найбільш гострих світових викликів, осторонь яких Україна не може залишатися. Як було зазначено, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363 схвалено Стратегію екобезпеки і адаптації до зміни клімату на період до 2030 року разом з операційним планом щодо її виконання із терміном до 2024 року. З метою комплексного та повноцінного запуску системи моніторингу викидів парникових газів Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України прийнято низку наказів.

Кабінетом Міністрів України схвалено Державну стратегію управління лісами України до 2035 року (розпорядження від 29 грудня 2021 р. № 1777-р)³, в якій, зокрема, передбачено: запровадження ефективного управління лісами шляхом реформування діючої системи; забезпечення стійкості лісів до зміни клімату; проведення цифровізації галузі; розвиток рекреації; розвиток наукового потенціалу та створення належної системи підготовки фахівців. У Верховній Раді України

¹ Розпорядження про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 р., 2021 (Кабінет Міністрів України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/443-2021-%D1%80#Text>> (2023, січень, 09).

² Євроінтеграційний Портал (2022). Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2021 рік <https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/euua_report_2021_ukr-2.pdf> (2023, січень, 11).

³ Розпорядження про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 р., 2021 (Кабінет Міністрів України). Офіційний сайт Верховної Ради України <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>> (2023, січень, 12).

zareєстровано проект Закону України «Про території Смарагдової мережі» (реєстр. № 4461 від 4 грудня 2020 р.)

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1240-р схвалено Морську природоохоронну стратегію України¹, основними завданнями якої є підготовка та впровадження морських національних планів дій для досягнення та підтримки «доброго» екологічного стану Азовського і Чорного морів; реалізація програми державного екологічного моніторингу морів України; розроблення та впровадження планів інтегрованого управління прибережними територіями Азовського і Чорного морів. Розробляється проект Стратегії розвитку водної політики України – Водна стратегія України. Верховною Радою України 12 січня 2023 р. прийнято Закон України «Про водовідведення стічних вод населених пунктів»², метою прийняття якого є в тому числі зменшення негативного впливу стічних вод на навколишнє природне середовище.

20 червня 2022 р. Верховною Радою України також прийнято Закон України «Про управління відходами»³, норми якого спрямовані на вирішення таких проблем, як безконтрольне захоронення відходів на звалищах, що не відповідають екологічним нормам; фіктивна переробка відходів, коли фактично вони переробляються лише за документами; здійснення різних операцій з відходами без дозвільної документації

І це лише частина заходів, вжитих нашою державою протягом 2021–2023 рр. у напрямі адаптації природоресурсного законодавства до європейських стандартів.

Висновки. Для України успішне здійснення інтеграції в загальноєвропейський простір представляє собою не тільки економічний, а й загально соціальний і політичний інтерес, заснований не тільки на прагматичних інтересах, а й на загальноєвропейській ідентичності та культурі. Гармонізація законодавства є необхідною на цьому шляху і неминучою, в силу як значущості самого права у житті суспільства, так і його взаємозв'язків з іншими сферами суспільного життя. Бажання зближувати правове регулювання природоресурсних відносин України з правовим регулюванням в Європейському Союзі – не просто вимога часу, а й необхідна закономірність розвитку внутрішньої і зовнішньої функцій екологічної політики України.

Питання наближення природоресурсного законодавства України до законодавства і права Європейського Союзу набуває нині особливої актуальності у силу того, що проблема адаптації полягає вже не тільки у створенні нових нормативно-правових актів національного законодавства, які враховують досвід Європейського Союзу, а й в упорядкуванні та гармонізації існуючих та в усуненні протиріч і правових прогалів, що виникли вже на новітньому етапі. Метою наближення законодавства є приведення його у повну відповідність до вимог права Європейського Союзу як «на папері», так і у практиці застосування.

Наукове дослідження виконане завдяки іменній стипендії Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук за 2022 рік.

References:

1. *Nakaz shchodo zatverdzhennia Bazovoho planu adaptatsii ekolohichnoho zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu (Bazovyi plan aproksymatsii), 2012* (Ministerstvo ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy) [Order on the approval of the Basic Plan for the adaptation of environmental legislation of Ukraine to the legislation of the European Union (Basic Plan of Approximation), 2012 (Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine)]. *Liha Zakon* [Law League] <<https://ips.ligazakon.net/document/FIN81968?an=>> (2023, January, 09). [in Ukrainian].
2. *Natsionalna stratehiia nablyzhennia (aproksymatsii) zakonodavstva Ukrainy do prava Yevropeiskoho Soiuzu u sferi okhorony dokillia* [National strategy of approximation of the legislation of Ukraine to the law of the European Union in the field of environmental protection]. <https://mepr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf> (2023, January, 09). [in Ukrainian].

¹ *Розпорядження про схвалення Морської природоохоронної стратегії України, 2021* (Кабінет Міністрів України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2021-%D1%80#Text>> (2023, січень, 12).

² *Закон про водовідведення стічних вод населених пунктів, 2023* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=6478&conv=>> (2023, січень, 15).

³ *Закон про управління відходами, 2022* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>> (2023, січень, 15).

3. *Plan dii «Ukraina-Yes», 2005* (Yevropeyskyy Soyuz-Ukrayina) [Action Plan «Ukraine-EU», 2005 (European Union-Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693#Text> (2022, December, 26). [in Ukrainian].
4. *Postanova pro Osnovni napriamy zovnishnoi polityky, 1993* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Resolution on the Main Directions of Foreign Policy, 1993 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12#Text>> (2022, December, 25). [in Ukrainian].
5. *Postanova pro realizatsiiu Deklaratsii pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy u sferi zovnishnikh vidnosyn, 1990* (Verkhovna Rada URSR) [Resolution on the Implementation of the Declaration on the State Sovereignty of Ukraine in the Field of Foreign Relations, 1990 (Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581-12#Text>> (2022, December, 25). [in Ukrainian].
6. *Rozporiadzhennia pro skhvalennia Derzhavnoi stratehii upravlinnia lisamy Ukrainy do 2035, 2021* (Kabinet Ministriv Ukrainy) [Decree on the approval of the State Forest Management Strategy of Ukraine until 2035, 2021. (Cabinet of Ministers of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>> (2023, January, 12). [in Ukrainian].
7. *Rozporiadzhennia pro skhvalennia Derzhavnoi stratehii upravlinnia lisamy Ukrainy do 2035, 2021* (Kabinet Ministriv Ukrainy) [Decree on the approval of the Marine Environmental Protection Strategy of Ukraine, 2021 (Cabinet of Ministers of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2021-%D1%80#Text>> (2023, January, 12). [in Ukrainian].
8. *Rozporiadzhennia pro skhvalennia Stratehii ekolohichnoi bezpeky ta adaptatsii do zminy klimatu na period do 2030, 2021* (Kabinet Ministriv Ukrainy) [Decree on the approval of the Strategy for Environmental Security and Adaptation to Climate Change for the period up to 2030, 2021 (Cabinet of Ministers of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>> (2023, January, 08). [in Ukrainian].
9. *Rozporiadzhennia pro zatverdzhennia Natsionalnoho planu dii z okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha na period do 2025, 2021* (Kabinet Ministriv Ukrainy) [Decree on the approval of the National Action Plan for Environmental Protection for the period until 2025, 2021 (Cabinet of Ministers of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/443-2021-%D1%80#Text>> (2023, January, 09). [in Ukrainian].
10. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony, 2014* (Verkhovna Rada Ukrainy i YeS) [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, 2014 (Verkhovna Rada of Ukraine and the EU)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#> (2022, December, 28). [in Ukrainian].
11. *Uhoda pro partnerstvo i spivrobotnytstvo mizh Ukrainoiu i Yevropeiskymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy, 1994* (Verkhovna Rada Ukrainy i YeS) [Agreement on partnership and cooperation between Ukraine and the European Communities and their member states, 1994 (Supreme Council of Ukraine and the EU)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text> (2022, December, 25). [in Ukrainian].
12. *Ukaz pro zatverdzhennia Stratehii intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu, 1998* (Prezydent Ukrainy) [Decree on approving the Strategy of Ukraine's Integration into the European Union, 1998 (President of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text>> (2022, December, 26). [in Ukrainian].
13. *Zakon pro Osnovni zasady (stratehiiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2030, 2019* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law on the Basic principles (strategy) of the state environmental policy of Ukraine for the period up to 2030, 2019. (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>> (2023, January, 08). [in Ukrainian].
14. *Zakon pro ratyfikatsiiu Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy z inshoi storony, 2014* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law on Ratification of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand, 2014. (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#Text>> (2022, December, 28). [in Ukrainian].
15. *Zakon pro upravlinnia vidkhodamy, 2022* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law on waste management, 2022. (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>> (2023, January, 15). [in Ukrainian].

16. *Zakon pro vodovidvedennia stichnykh vod naselenykh punktiv, 2023* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law on Wastewater Drainage of Settlements, 2023 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=6478&conv=>> (2023, January, 15). [in Ukrainian].
17. *Zakon pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu, 2004* (Verkhovna Rada Ukrainy) [Law on the National Program of Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union, 2004 (Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy* [Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine] <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>> (2023, January, 08). [in Ukrainian].
18. Yevrointehratsiynyy Portal [European Integration Portal] (2022). *Zvit pro vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS za 2021* [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU for 2021]. <https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/euua_report_2021_ukr-2.pdf> (2023, January, 11). [in Ukrainian].